

Pierwsze stwierdzenie *Platynocheilus cuprifrons* (NEES)
(Hymenoptera: Chalcidoidea: Tetracampidae) w Polsce

First record of *Platynocheilus cuprifrons* (NEES) (Hymenoptera:
Chalcidoidea: Tetracampidae) in Poland

Paweł JAŁOSZYŃSKI

Muzeum Przyrodnicze Uniwersytetu Wrocławskiego,
ul. Sienkiewicza 21, 50-335 Wrocław; e-mail: scydmaenus@yahoo.com.

ABSTRACT: The first representative of the subfamily Platynocheilinae of Tetracampidae, *Platynocheilus cuprifrons* (NEES), is recorded as new in the Polish fauna, based on a male collected in Lower Silesia.

KEY WORDS: Hymenoptera, Chalcidoidea, Tetracampidae, Poland.

Wstęp

Tetracampidae to mała rodzina bleskotek, obejmująca ok. 60 gatunków w kilkunastu rodzajach (NOYES 2016). Wyniki analiz filogenetycznych wspierają hipotezę o polifiletyczności lub parafiletyczności Tetracampidae w stosunku do Eulophidae (HERATY i in. 2013). Diagnoza całej rodziny jest w tej sytuacji niejasna; gatunki obecnie zaliczane do Tetracampidae są zbliżone wyglądem do Eulophidae, mają tak jak one krótką i nieznacznie wygiętą ostrogę przednich goleni, ale pięcioczłonowe stopy (za wyjątkiem samców niektórych rodzajów), przednie skrzydło bez speculum, a czułki z co najmniej pięcioma członami biczyka (często z sześcioma, a w podrodzynie Platynocheilinae nawet z siedmioma). Podrodzina Platynocheilinae, dotychczas nieznaną z Polski, to jedna z grup w obrębie Tetracampidae, które prawdopodobnie zostaną w przyszłości wyłączone z tej rodziny (HERATY i in. 2013; GUMOVSKY 2016).

Biologia większości gatunków Tetracampidae pozostaje nieznaną; część z nich to pasożytnicy związane z owadami minującymi; niektóre były

hodowane z jaj chrząszczy, jeden rodzaj rozwija się w jajach borecznikowatych (Hymenoptera: Diprionidae).

W Polsce stwierdzono dotychczas występowanie pięciu gatunków, wszystkie należą do podrodziny Tetracampinae: *Dipriocampe diprioni* (FERRIÈRE, 1835), *D. elongata* (ERDÖS, 1951), *Epiclerus temenus* (WALKER, 1839), *Foersterella erdoesi* BOUČEK, 1958 oraz *F. reptans* (NEES, 1834) (WIŚNIEWSKI 1997).

Poniżej podaję stanowisko pierwszego przedstawiciela podrodziny Platynocheilinae w Polsce.

Platynocheilus cuprifrons (NEES, 1834)

– Dolny Śląsk: Wrocław Świniary (XS37), rozległa łąka granicząca z pasem lasu liściastego wzdłuż brzegu rzeki Widawy, 11 VI 2016, 1 ♂ wy-czerpakowany z roślinności, leg. et coll. P. JAŁOSZYŃSKI.

Rodzaj *Platynocheilus* WESTWOOD, 1837 wyróżnia się spośród polskich Tetracampidae siedmioczłonowym biczykiem czułków, pięcioczłonowymi stopami u obydwu płci, smukłym, silnie wydłużonym ciałem i silnie przekształconą żyłką marginalną u samców, która jest szeroka i bardzo długa, łódkowata, omalże czarna (Ryc. 1). Ta ostatnia cecha rzuca się

Ryc. 1. Samiec *Platynocheilus cuprifrons*.

Fig. 1. Male of *Platynocheilus cuprifrons*.

w oczy i pozwala łatwo odróżnić ten rodzaj od wszystkich innych Chalcidoidea. *Platynocheilus cuprifrons* znany jest omalże z całej Europy, od Hiszpanii po Rosję i od Wysp Brytyjskich po południe kontynentu; nie są znane powiązania troficzne tego gatunku.

W państwach sąsiadujących z Polską od zachodu i południa występują trzy inne gatunki Tetracampidae, których odnalezienie u nas wydaje się możliwe: *Epiclerus panyas* (WALKER, 1839), *E. nomocerus* (MASI, 1934) (obydwa związane z muchówkami z rodziny Agromyzidae) oraz *Tetracampe impressa* FÖRSTER, 1841 (związana z chrząszczami z rodziny Staphylinidae). Należy również przyjrzeć się polskim okazom rodzaju *Foersterella* DALLA TORRE, 1897, w którym niedawno opisano dwa nowe gatunki odkryte w Szwecji (HANSSON 2016).

Oznaczenie okazu zweryfikował Alex GUMOVSKY (Inst. Zool. im. SZMAL-GAUZENA, Kijów, Ukraina), za co składam mu serdeczne podziękowania.

SUMMARY

To date, only five species of the small chalcid wasp family Tetracampidae have been recorded from Poland, all belonging to Tetracampinae. A representative of Platynocheilinae, *Platynocheilus cuprifrons* (NEES), is reported to occur in Poland for the first time, based on a male collected near Wrocław, Lower Silesia.

PIŚMIENNICTWO

- GUMOVSKY A. 2016: A review of genera and described Afrotropical species of Tetracampinae (Hymenoptera: Tetracampidae), with description of a new genus from East Central Africa. *Zootaxa*, **4111** (4): 393-420.
- HANSSON C. 2016: The European species of *Foersterella* DALLA TORRE (Hymenoptera: Tetracampidae), including the description of two new species. *Zootaxa*, **4137** (4): 561-568.
- HERATY J.M., BURKS R.A., CRUAUD A., GIBSON G.A.P., LILJEBLAD J., MUNRO J., RASPLUS J.-Y., DELVARE G., JANŠTA P., GUMOVSKY A., HUBER J., WOOLLEY J.B., KROGMANN L., HEYDON S., POLASZEK A., SCHMIDT S., DARLING D.C., GATES M.W., MOTTERN J., MURRAY E., DAL MOLIN A., TRIAPITSYN S., BAUR H., PINTO J.D., van NOORT S., GEORGE J., YODER M. 2013: A phylogenetic analysis of the megadiverse Chalcidoidea (Hymenoptera). *Cladistics*, **29**: 466-542.
- NOYES J.S. 2016: Universal Chalcidoidea Database. World Wide Web electronic publication. <http://www.nhm.ac.uk/chalcidoids>
- WIŚNIEWSKI B. 1997: *Chalcidoidea* (bez *Mymaridae*), [W:] J. RAZOWSKI (red.) Wykaz Zwierząt Polski, t. V. Wyd. ISEZ PAN, Kraków, **5**: 132-158.